

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA OILA BILAN ISHLASH

*Nizomiy nomidagi TDPU, Maktabgacha ta'lif fakulteti.
Muallif: N.M. Kayumova, F.To'yumurodova, S.Rahmonova.*

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lif tashkilotlarida oila bilan ishlashning dolzarbligiahamiyati, shakllari va samaradorligi samarali usullari tahlil qilinadi. OilaOta-onalar va ta'lif muassasasipedagoglar o'rtaqidagi hamkorlik bolalarning har tomonlama rivojlanishiga qanday ta'sirakademikpsixologik rivojlanishidata'lif jarayonining o'rni, muammolar va ularni hal qilish yo'llari ko'rsatishi ochib beriladi.yoritiladi. Shuningdek, ota-onalar bilan ishlashning samarali shakllari va usullari tavsiya etiladi.amaliysamarali metodik yondashuvlar va hamkorlik tamoyillari haqida fikr yuritiladi

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lif, oila bilan hamkorlik, ota-onalar, pedagogik muloqotta'lif, metodika, bolalar rivojlanishi, pedagogik yondashuv, innovatsion usullarta'lif jarayoni.

Kirish

Maktabgacha yoshdagita'lif bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsiunal rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Bu davrda bolalar uchunatrof-muhitni o'rghanadi, asosiy ko'nikmalarni shakllantiradi va o'ziga xos shaxsiy sifatlarini rivojlaniradi. Ularning muvaffaqiyatli rivojlanishida oila birlamchi tarbiya muhitidir. Shu sababliva ta'lif muassasalari o'rtaqidagi hamkorlik katta ahamiyatga ega.

Oila farzandlarning birinchi tarbiyachisi bo'lib, maktabgacha ta'lif tashkilotlari ota-onalar bilan yaqin hamkorlik qilish orqali ta'lif-tarbiyaviyesa ta'limiy jarayonni boyitadi. O'qituvchi va ota-onalar o'rtaqidagi mustahkam aloqalar bolalarning ijtimoiy, aqliy va emotsiunal to'ldiradi. Samarali hamkorlik bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadiko'maklashadi va ularning shaxsiy salohiyatini to'liq ochib berishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lif tizimida oila bilan ishlashga katta e'tibor qaratilib, bu borada bir qancha amaliy tadbirlar va loyihibar amalga oshirilmoqda. Mazkur maqolada oila bilan hamkorlik qilishning samarali shakllari va usullari ko'rib chiqiladi.

Adabiyotlarni o'rghanish

Ilmiy adabiyotlarda Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oila bilan samarali ishslash bolalarning bilim olishiga va ta'lif muassasalari o'rtaqidagi hamkorlikning ijtimoiy moslashuviga ijobiy natijalari keng yoritilgan.ta'sir qiladi. Vygotskiy (1978) ta'kidlaganidek, bolaning o'zining sotsiokultural rivojlanish

nazariyasida bolalarning rivojlanishi uningularning atrofidagi ijtimoiy muhit bilan bevosita bog‘liq. Bronfenbrenner (1979) esa bolalarning rivojlanishiga ta’sir etuvchi ekologik tizimlar nazariyasini ilgari surgan ekanligini ta’kidlagan.

Shuningdek, Dewey (1938) hamkorlik va tajribaga asoslanganesa ta’lim samaradorligini alohidajarayonida amaliy tajriba va muloqot muhim rol o‘ynashini qayd etgan. Ota-onalar bilan doimiy aloqada bo‘lish pedagoglarga bolalar ehtiyojlarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

— bola shaxsining shakllanishida muhim bosqichdir.bolaning asosiy rivojlantirishga xizmat qiladi.ta’mindangan taqdirda, o‘qish jarayonigayengil kechadiRespublikasi maktabgacha ta’limga katta e’tibor qaratilganlib,bosqichda bolalarning rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Biroq, boshlang‘ich ta’limga o‘tish jarayonida yuzaga keladiganhamon dolzarbdir tahlili O‘zbek pedagog olimlari tomonidan hamAdabiyotlarda izchillikningko‘p marotaba ta’kidlangan. N. B. Krupskaya va V. A. Sukhomlinskiy bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishida uzviy ta’lim jarayoni muhim ekanligini etgan.Zamonaviy tadqiqotlarda esa boshlang‘ich maktabda muvaffaqiyatli o‘qishning garovi bolalarning maktabgacha ta’limda oila bilan ishslashning milliy va zamonaviy yondashuvlari o‘rganilgan.olgan bilim va ko‘nikmalari bilan chambarchas bog‘liq ekani ko‘rsatilgan. Shu sababli, izchil ta’lim tizimi intellektual va emotsiyonal rivojlanishiga

Asosiy qism

1. Oila bilan ishslashning hamkorlikning ahamiyati

Bola rivojlanishiga ta’siriBolalarning rivojlanishi: Ota-onalar va pedagoglar dasturlari o‘rtasidagi muntazam hamkorlik bolalarning aqliy va ijtimoiy rivojlanishini bilim olish jarayonini tezlashtiradi.

Ijtimoiy muloqot: Bolalar o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etish va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini va ularning qiziqishlarini rivojlantiradi.

Ota-onalarning pedagogik savodxonligini oshirishIjtimoiyta’limdagи o‘yin faoliyati orqali shakllangan bilimo‘qish, yozish va hisoblashga o‘tish uchun zamin yaratadiOilaviy muhit va Izchil ta’lim muassasasibolalarning yangi muhitga tezda moslashishini ta’minlaydiIjtimoiy ko‘nikmalar bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradishakllangan muloqothamkorlik qobiliyatlarimaktabda muvaffaqiyatli o‘qish uchun zarurdir

Pedagogik jarayonning samaradorligi: Ota-onalar tomonidan berilgan ma’lumotlar bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olishga imkon yaratadi.

2. Integratsiyalashgan dasturlaro‘qituvchilarilozimHamkorlikda tashkil etilgan tadbirlar: Maktabbog‘chaota-onalargao‘quv-metodik seminarlar, va bolalar tarbiyasiishtirokidagi tadbirlarberadimuhimOila bilan ishslash shakllari

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida oila bilan ishslashning quyidagi shakllari mavjud:

Ota-onalar yig'ilishlari – bolaning rivojlanishi va ta'lim jarayoni haqidarivojlanishiga mos yondashuv: Har bir bola individual yondashuv talab etadi. Shu sababli, pedagoglar bolalarning tayyorgarlik darajasiga qarab mashg'ulotlar o'tkazishlari lozim.3. Ota-onalarning roli bolalarning ta'lim va ota-onalarrtasida fikr almashish imkoniyati lozim. Ular farzandlarini maktabga tayyorlash jarayonida pedagoglar bilan hamkorlik qilishi va bolalarning rivojlanishini muhokama qilish imkonini beradi.kuzatib borishi kerak. Seminar va treninglar – ota-onalarga pedagogik va psixologik bilimlar berishmaslahatlar va amaliy tavsiyalar beriladi.

Ochiq darslar – ota-onalarga bolalarning ta'lim jarayonidagi ishtirokini bevosita kuzatish imkoniyati.

Uyga tashriflar – bolalarning oilaviy muhitini o'rganish va individual tavsiyalar berish maqsadida amalga oshiriladi. Anketalar va so'rovlar – ota-onalarning fikr va takliflarini inobatga olish.

Bolalar ishtirokidagi tadbirlar – ota-onajarayoniga jalb qilishning samarali usuli bo'lib, bolalarning ijtimoiy faolligini oshiradi.

3. Samarali usullarHamkorlikning samarali usullari

Hamkorlikka yo'naltirilgan yondashuv: O'qituvchi va Doimiy aloqa – ota-onalar va pedagoglar o'rtasida doimiyuntazam aloqa o'rnatish elektron platformalar yoki messenjerlar orqali bog'lanish tavsiya etiladi.

Individual yondashuv: Har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlarini Motivatsion yondashuv – ota-onalarni bolalarning yutuqlari va muvaffaqiyatlari bilan tanishtirish ularda ta'lim jarayoniga qiziqishni oshiradi Individual maslahatlar – bolalarning rivojlanishidagi muammolarni hal qilish uchun individual suhbatlar o'tkazish samarali hisoblanadi.

Ish olib borish.

Texnologiyalardan foydalanish: Elektron jurnallar, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalar orqali tezkor aloqa.

Motivatsiya va rag'batlantirish: Ota-onalarni ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undash

Natijalar

Oila va maktabgachaMaktabgacha ta'lim muassasalaritashkilotlarida oila bilan ishslash pedagogik jarayonning ajralmas qismi bo'lib, bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi samarali hamkorlik ta'lim jarayonining muvaffaqiyatini oshiradi va bolalarning ijtimoiylashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatad

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida oila bilan samarali ishslash quyidagi natijalarga olib keladi:

1. Izchil ta'lism jarayonini Bolalarning bilim olishrivojlanisho'qishga qiziqishi ortadi Psixologik va ijtimoiy moslashuv tezlashadi va ijtimoiylashuvi yaxshilanadiularning qobiliyatları to'liq namoyon bo'ladi.
2. Ota-onalar o'z farzandlarining qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirishdata'lim jarayonining faol ishtirok etadiishtirokchisiga aylanadi va pedagoglar bilan yaqin hamkorlik qiladi.
3. Pedagoglar Ta'lism sifati oshadi, chunki pedagoglar bolalarning individual ehtiyojlarini chuqurroq tushunadi va ta'lism jarayonini shunga mos ravishda tashkil qiladixususiyatlarini inobatga olgan holda ish olib boradilar.
4. Jamiyatda bolalarga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi.
5. Bolalarning ijtimoiy Mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarinikmalari

Xulosa

Maktabgacha ta'lism tashkilotlarida oila bilan ishslash pedagogik jarayonning ajralmas qismi bo'lib, bolalarning to'laqonlihar tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik orqali bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning ijtimoiy hayotga moslashuvini osonlashtirish mumkin. O'zaro hurmat va ishonch asosida qurilgansamarali hamkorlik ta'lism jarayonining muvaffaqiyatini oshiradi va bolalarning kelajagiijtimoiylashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Dasturlaridagi o'qish jarayoniga moslashishi mustahkam poydevor yaratadi uzvivyligini ta'minlash maqsadida o'qituvchilar maktabgacha tashkilotlari hamkorlik qilishlari

Kelgusida tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish orqali ta'lism jarayoni samaradorligini oshirish mumkin

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kayumova, N. M. (2022, noyabr). Maktabgacha ta'lism muassasasi direktori faoliyatining funksional mas'uliyatlari. "Ilmiy taraqqiyot davri" xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 1(3), 102-107-betlar.
2. Kayumova, N. M., & Roziyeva, M. M. Oilaning milliy merosdagi xalq pedagogikasidagi axloqiy va ma'naviy ta'limdagi roli. "Uchinchi Renessans davrida maktabgacha ta'lism va tarbiyaning roli" ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 102-104-betlar.
3. Kayumova, N. M., & Bazarbayeva, Z. O. (2023, oktabr). Bolalar nutqi psixologik va pedagogik muammo sifatida. "Fan, amaliyot va ta'limdagi innovatsion tendensiyalar" xalqaro ilmiy konferensiyasi materiallari, 2(8), 68-73-betlar.

4. Kayumova, N. M. (2023). Maktabgacha ta'lim muassasalari va oilada milliy qadriyatlar ruhida bolalarni tarbiyalash. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar xalqaro ilmiy jurnali, 1(6), 33-38-betlar.
5. Kayumova, N. M., & Turg'unova, M. R. (2023, yanvar). "Birinchi qadam" davlat ta'lim dasturi maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'limiy jarayonlarni tashkil etishda. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 609-612-betlar.
6. Kayumova, N. M., & Turg'unova, M. R. (2023, yanvar). Pedagoglarning malaka va mahorati orqali maktabgacha ta'lim sifatini oshirish. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 605-608-betlar.
7. Kayumova, N. M., & Murodxo'jaeva, Z. M. (2023, yanvar). Pedagoglarning ijodiy faoliyatini tashkil etishda kreativ yondashuvlar. Xalqaro konferensiyalar, 1(2), 601-604-betlar.
8. Kayumova, N. M., & Yakubova, Z. Z. (2021). Maktabgacha ta'lim – bilimli va madaniyatli shaxsni shakllantirish vositasi sifatida. "XXI asrda fan, madaniyat va IT konteksti" xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 92-95-betlar.
9. Kayumova, N. M. (2019). ESP sinflarida ingliz tilini o'qitish xususiyatlari. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar, 128-bet.
10. Kayumova, N. M., & Pirmuxamedova, M. E. (2019). Maktabgacha ta'lim muassasasi rahbari va uning funksional majburiyatları. "Zamonaviy ta'lim muammolari: tajriba va innovatsiyalar" jurnali, 42-bet.